

Anul VII.

REDACȚIA

Adresa redacției: Arad, strada Ferencák utca nr. 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

12 luni an 20 cor.

12 luni an 10

12 luni an 5

12 luni an 2

Anul de Dumineca pe an

4 corone.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Anunțările nu se înșapăză.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, strada Ferencák utca nr. 20

INSPEȚIILE

de un sir garnizoană: prima

data 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 b.

de fiecare publicație

Atât abonamentele, cât și

inserturile sunt să plăti

mai multe în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Serioză destinație nu se primește

"CIVIȘII" DELA DOBRITIN.

După cum se stie, "civișii" dela Dobritin, urmășii vrednici al glorioșilor arăi la 1849 au detronat pe actualul monarh și întreaga dinastie de Habsburg, au votat în congregație o adresă cărui care cer maghiarizarea armatei comune. Adresa aceasta au trimit-o tuturor comitatelor, dintre care unele au trimis-o și au hotărât — ca la Iglă, de pilda — să serie și ele în acest sens. Dicteți: ear altele, ca la Timișoara și Bechicherecul-mare, au pus ad-aclă prosa "civisiilor".

Presă "patriotică" nici n'a întărit să laude pe cei cari, alături de dobritineni, cer ca să se dea lovitura de grătie armatei comune, după cum bănuștiu-să cu extraordinară violență asupra "trădătorilor" care au trecut la ordinea zilei peste o așa de importantă chestie.

I-au pus alături de --- "Valahii trădători", nu alt ceva, pe "imamulici" care său săli să se alătureze adresel prin care dobritineni vor să strămtoreze Coroana.

Dar noi n'avem interes să ne ocupăm de cearta din familie a Ungurilor. E treaba lor cum se vor descurca ori încălora.

Adresa dela Dobritin a sosit însă și toate comitatele locuite de Români. Congregațimile de boalaia vor fi chemate să se rostească deci asupra adresel, să ia poziție pentru ori contra.

Tinem să arătam pările noastre asupra atitudinei ce credem că trebuie să luăm în această chestie.

Pururea dinastici, nici vorba, și de astă-dată Românii vor susține pările Curții. Aceasta cu atât mai osebit, cu cât dacă e vorba să judecăm între pările M. Sale și a întreg corului de generali, sfetnici incercați și soldați care și-au vîrsat sângele pentru tron și țeară, și între pările "civisiilor" soviniști dela Dobritin, balanța gândirii noastre va

apăsa de celală parte, alături de M. Sa.

Căci ce urmăresc soviniști care vor ca limba maghiara să fie introdusă ca limbă de comandă?

O spun ei, fără ocol. A spus-o contele Apponyi în Memorialul seu secret dat pe față în "N. Freie Presse". Vor ca și armata comună, ca hongezimea, să fie patul cald al tuturor nizuințelor de *maghiarizare a naționalităților*.

A ne învoi la așa ceva, ar fi să ne subseriem înșine sentința de moarte.

Vom lua deci preluindem cuvintul în congregații *impotriva adresei dela Dobritin* și vom spune că ținem cu stîntenie la *unitatea armatei comune*.

Ar fi o rusine, ca într'o afacere așa de însemnată, tonul să-l dea Dobritinul și în țeară întreaga să nu se găsească nimeni cine să ia poziție pe față și fără teamă împotriva spiritului soviniști pe care Ungurii de pe Hortobágy vor să-l imprime asupra întregiei țări. Trebuie să se alle la Cărte și în lumea întreagă, că nizuințele soviniști, a căror forțare — a zis contele Tisza — pot duce înaintea glorificării ori sub spânzurătoare, nu sunt aprobate decât de kossuthisti ori de cei care se lasă terorizați de Barabás, Lengyel Zoltán și compania. Noi, nemaghiarii toți, reprobăm întreaga campanie pentru stoarcerea așa ziselor concesiuni militare, și dacă e vorba să se introducă în armată principiul național, an cere să fim puși pe aceeași treaptă cu Ungurii, pentru că nici dintre ei nimeni nu slujește de două ori pentru țeară și rege, ci ori care dintre noi preștăm căt ei!

Aceasta să fie răspunsul nostru la adresa celor din Dobritin.

Și fruntașii români încă din vreme să ia măsuri pentru ca în ziua când se va da luptă pe acest teren, să fie fiecare la postul său.

Așa cere onoarea noastră națională, așa cer interesele noastre vătale.

Si ne presintam noi, ziaristi. Nu mai mergea, ca la Bruxella de pildă, să spui că ești ziarist, ci și se cerea dovedă. Numai așa ajungeai președinte. Chiar în sala de ședințe — magnifica sală a Reichsrathului — numai cu bilet pusean intră. Odătă ajuș înăsunătă în posesia biletului, era signe de loc, iar nu ca în alte părți, unde locul bun îl ia cel-ce se scoală mai de dimineață. Tot așa se controlă riguros biletul la intrare... Regula nemțescă, nu glumă.

E de notat apoi grijă ce a manifestat-o în acest prilej "Wiener Verein für Stadtinteressen und Fremdenverkehr": ea a pus adică la disposiția fiecărui membru al unui căte un "guide", carte franceză și germană, cu hartă și cu indicarea lucrurilor mai frumoase din Viena și jur.

Serata dela contele Harrach (I. Freiung Nr. 3) dată Duminică la 6 Septembrie a fost pentru noi totuști un prilej de a vedea casă unuia vechiu și bogat aristocrat austriac. Familia Harrach poate dovedi anume, că dea în veacul XI membri de ai ei ocupau poziții distinsă în stat. Dată-monarchiei în timp de secole, generali și bărbăți de stat vestiți, dată-governator prin diferite principale, consilieri intimi Curții și acum în urmă chiar *fabricanți de seumă*. Într-o sală mare, aproape de bibliotecă, era adică adevărată expoziție cu lucruri din fabrică de sticlărie dela Neuwerk (Boemia) a contelui Harrach... Au privit noi mult arboare genealogice, ce era atârnat pe un perete, decorațiile și bostoanele de măresali

pentru că a întemniat pe Român să vorbească românește.

Si protopop Iernea a dată a făcută: *Datorie șanta și înțelegă, pentru care are simpatia tuturor Românilor cu rubrig de neam*.

— Criza țării.

Eșirea din impasul politic în care a ajuns țara în urma ineltilor kossuthiste, devine totuști ameytoasă. Deja încearcă a-și exercia influența deslegărit crizei și altări elemente, care absolută ar trebui să stea departe de ori-ce manifestații: în rindul intui miliția.

Catetorile M. Sale.

Poate tocmai împrejurarea astă va grăbi deslegarea definitivă a crizei. M. Sa plecase din Budapesta cu gândul de-a nu se mai întoarcă, ci din Viena să continue munca de aplanare, dar se pare că a abzis de acest gând — dacă peste tot l-a avut, — căci comandatura burgului din Budapesta a primit mai multe porunci, din care reiese că M. Sa va sosi din nou la Budapesta în 21 Septembrie și va sta până la 28 Sept., când va merge la Viena spre a-l primi pe împăratul Germaniei. După plecarea acestuia va veni iarăși la Budapesta, unde va sta până la 5 Octombrie, când va trebui să meargă la Viena, ca să fie de față la primirea Tarului Rusiei. De vor cere-o împrejurare, M. Sa și după plecarea Tarului va reveni la Budapesta, hotărî fiind să rezolve că mai în grabă acuta criză a țării.

Până după sfârșirea manevrelor de cavalerie din jurul Lembergului, unde M. Sa a sosit — primul președinte în ovăzuri grandioase — Dumineacă dimineață numai combinații evasive pot face.

In capitală.

De alininteri încă nu e nici o mișcare. Contele Khuhen-Héderváry a dat espresie convingerii sale, că proiectatele conferențe de partid nu se vor putea lăiona, și astfel și senzația atât de mult așteptată va rămâne bală. Ministrul

ale celor din familie, dar nu mai puțin am admirat obiectele expuse. Ce vrei, sticla din fabrică aceasta a fost premiată deja la expoziția din 1831 de la Viena, precum și la alte multe expoziții din Paris, Londra, München, Barcelona, Moscova, Filadelfia etc.

Aranjamentul palatului este nu se poate mai sober și elegant. În toate camerele e plin cu tablouri de valoare, de pictori celebri și etajul II al palatului este un muzeu care trece între cele dintâi muzee participante din Viena. Are apoi gobelinuri frumoase.

Contele, foarte amabil, a stat toată seara între oaspeți; e om dejas în versă și a fost ministru. Este între puținii aristocrați căruia M. Sa îl face distinsă onoare ca la ocazia date să-l viziteze.

Palatul, indeosebi grădină, era iluminat feeric și la mai multe mese oaspeți găseau măncărui reci și băuturi bune și mai reci. La serată a fost și baroneasa Suttner, care de un sir intreg de ani propagă cu grau și în serii ideile de pace și înfrățire a popoarelor. Ear Piener, în numele tuturor, a mulțumit contelui pentru atâtăitatea manifestării membrilor unuia interparlamentare.

La operă s-a dat în onoarea conferențiarilor "Cavaleria rustică", "Bajazzo" și baletul "Perlele Iberiei" ... Cine nu știe că opera de la Viena este între cele dintâi din lumea întreagă? Nu mai trebuie deci să insist asupra reprezentării dela 7 Septembrie. Artiștii, știind că reprezentanții lumii întregi îl privește, părea că

sau luit la întrecere; coruriile erau, d'oh, perfecte, car baletul într'adevăr feeric: parte cea mai mare a baletului se petrece în fundul mării. A fost uimitoare arta cu care se redă viața din fundul mării și seria de scene ce se petrecă acolo într-un cămară fetelor frumoase, care de groază, nu și cavaler răpit, sărisse în mare, unde se căuta și se căuta însă, dar de unde scapă și e, dată, la urmă, iubitului ei... Musica nu lăsa nici ea nimic de dorit. Ear între baletiste, erau adesea frumuseți și sprințene, verzu, în căt păreau că plutesc în aier, car nu știgă pămentul.

Primăria din Viena este una dintre cele mai splendide clădiri moderne, un cap d'operă în stil gotic care va nepruri pe mărele arhitect Schmidt, autor și al Votivkirch-ului. A costat 30 milioane coroane: în față are arcade și la mijloc un lăsu înalt de 100 metri, între altele patru mici măsuțe festivă și grandioasă.

Eram invitați aici pe Marti, 8 Septembrie. Nu se spunea dacă va fi o simplă primire, unde se va conversa și vor fi mult se vor servi băuturi recoritoare, totuști la mese asternute bogat vor fi și măncărui reci. A fost deci o adeverință surprinzătoare când primarul Dr. C. Lueger ne invita în sala mare, unde la trei sări de mese era asternut pentru 712 persoane... Si ce meniu!...

Dar să procedem în regulă.

La orele 6^½, toate săliile erau pline de lume. E un muzeu bogat aici: arme

președinte va pleca Miercuri la Viena, ca în calitate de ministru-președinte să ia parte la festivitățile ce se vor aranja în onoarea împăratului Germaniei.

Demonstrații săngeroase.

Criza a avut de urmăre reținerea soldaților la serviciu activ, iar poruncile date în sensul asta, un sit întreg de demonstrații ale militarilor. Una dintre demonstrațiile mai săngeroase a avut loc Duminica trecută în Sopron.

Partidul kossuthist a lăsat în ziua astă o întrunire, în care a protestat în contra ordinului ministrului de răsboi, apoi cel adunăți au cutrericat orașul întreg între strigăte de: »Jos Héderváry! Nu mai servim!«

Poliția a încercat să împărtășească multimea, dar soldații anului al treilea și au scos sabii și au atacat poliția, care a fost silită să ia la fugă. Multimea așălată a spart apoi fereștile generalului baronul Sprecher, ale maiorului Grovitschi și ale căpitanului Fischer.

Comanda militară a pornit cercetarea cea mai severă deținând până acum 20 de honvezi și tunuri, despre care s'a adeverit că așaiau făciori.

Lueger în contra Ungariei.

În ședința dietei provinciale a Austriei de Jos ținută Luni, Lueger, primarul Vienei, a atacat ordinul ministrului de răsboi și a cerut ca acest ordin să rămână în vigoare numai pentru făciorii maghiari, căci maghiarii poartă rina situației de azi. Dacă maghiarii nu vor să dea recruți, să se rețină făciorii maghiari! De altminteri sfudia judeo-maghiarilor trebuie frântă. Nemți, croați, români și ruteni nici când nu vor suferi introducerea în armată a limbii maghiare!

Dieta imperială a respuns la vorbirea astă prin aplauze îndelungate. Kielmansegg, guvernatorul provinciei a opriț însă pertractarea acestei chestii, la ce a isbuințat un visor de strigăte!

— Los von Kossuth! Los von Ungarn!

Socialiștii anti-kossuthisti

Duminică d. a. s'a ținut în București o mare adunare de socialisti, la care a vorbit afară de Bokányi, mai mulți socialisti străini, așa: d-na Sorgue din Paris, Fournement Leo, renumitul conducător al socialistilor belgieni, Dr. Lollini, deputat italian, Brustlein, so-

vechi, chiar și roată de tortură de pe vremurile vechi, steaguri luate dela Turci, lăzile ferecate în care se țineau banișii orașului și multime de tablouri și portrete, îndeosebi de ale fășilor împărași și primari. Între altele este și despărțimentul I (cetatea cum se mai zice) în relief, lucrat pe o întindere de cîțiva metri pătrați și pus sub sticla. Apoi camerele lui Grillparzer, marea scriitor vienez, așa cum erau acasă, pe când trăia acest lu adorat al Vienei; un pat, o masă de scris, un scaun comod, un dulap, cătă camera în care lucra și durmea; alături biblioteca, unde sub niște dulapuri închise cu sticla sunt diplomele de onoare, decorațiunile și tot felul de adrese omagiale ce distinsul dramaturg primește la diferite ocazii. Între altele este și o serisoare a decedatului archiduce Rudolf, care-l felicitase pe Grillparzer când acesta a ajuns la 80 ani...

In alte camere sunt reliquiile (manuscrise matcale) dela Schubert, Mozart, Heydlin, Johan Strauß etc. Zile de arăndul astătoia avea ce să vezi pe aci.

Primarul Lueger a fost primit — în sada consiliului — cu aplaus. La gât purta coloul distincționare a oficiului, pe care îl punea de gât M. Sa cand il întărește. Înalt cum este și spătos, un cap frumos: ochi albastri și păr blond (barba începe a încărca). Lueger face o admirabilă impresie. El și salută îndată pe oaspeți, într-o vorbire plină de spirit, așa că de mai multe ori produce hilaritate. Accentuează că ne găsim într-un oraș al lumii, între cetățeni legendați de ospitalieri și veseli; doresc să petrecem bine și noi, îndeosebi să ducă bună amintire damele. Îi răspunde Dr. Plener,

cialist svitzerian și alii. Adunarea a hotărât să ia poziție contra kossuthiștilor, care au luat în programul lor *votul universal* numai ca să seducă lumea. Partidul kossuthist e inimicul partidului socialist, care luptă pentru binele poporului.

Propunerea a fost primită cu mare insulătire.

Diecesa gr.-cat. de Oradea-Mare. — Circular către întreg clerul Diecesan.

XXXV.

Nr. 288.—1903.

Cunoscut este deja Veneratul Cler diecesan, că clemenza suverană a Majestății Sale preagloriosulu nostru Rege Apostolic Francisc Iosif I, precum și grăția Sântului Scaun Apostolic al Romei m'au transferat dela Scaunul episcopal al Lugojului la Scaunul episcopal al de Dumnezeu păzitel Dieceze greco-catolică de Oradea-Mare, devenit vacant prin treacerea la viață de veci a atât de ilustrului și binemeritatului Episcop Michail Parel.

In urmarea acestor preaflalte hotărâri, la 19 Mai a. c. am depus în mâinile E. Sale Nuntiului Apostolic din Viena profesioni credinții catolice; ear la 27 Mai am depus tot în Viena la picioarele Majestății Sale Impăratului și Regelui Apostolic jurămîntul de fidelitate; apoi Sancitatea Sa Pontificale Roman Leon XIII, de binecuvîntată memorie, în Consistoriu papal ținut la 25 Iunie, s'a îndurat a mă deslegă de legătură sacre și canonice carile aveam, în virtutea consacrației mele intru Episcop, cu Diecesa Lugojului, și, dând întârire denumirei regești, a mă preconisat intru Episcop greco-catolic roman de Oradea-Mare.

După îndeplinirea acestor acte așa de însemnat pentru zilele vieții mele, și pe baza documentelor respective, Duminică la 16 August a. c. sub decurșul Sântei Liturghii celebrată în Biserica noastră Catedrală din Oradea-Mare m'am instalat cu cuvenita solemnitatea sacră în Scaunul episcopal, și prin aceea de drept și de fapt am luat ocâmrarea acestel Diecese.

A doua zi, Luni — la 17 August am ținut Consistoriu plenar în fața de fata a aproape tuturor Asesorilor Sântului Scaun episcopal. Îndată la începutul ședinței, după ce am implorat darul Domnului și am salutat pe Veneratul Fraț Asesor, am ținut și mi înplini una din cele dintâi datorințe pastorele, anume aceea de a-mă constituit Vicar general episcopal. Si drept aceea, în această atât de însemnată și onorifică funcție am chemat și am constituit de Vicar, adică de locțiitor al meu în sensul și amăsurat prescripțiunilor canonice ale Sfîrșit Bisericii, pe Ilustrissimul și Reverendissimul în Christos Frate Dr. Augustin Lauran Prelat

care-i mulțumește pentru plăcerea ce o procură membrilor conferenții de pace.

Vîro oră, cătă în prezentările și conversația, Dr. Lueger pentru toți are un cîvînd atabil.

La orele 8 suntem toți la mese, în sala mare, splendid decorată cu flori și steaguri. Pe galerie cântă cea mai bună orchestră a Vienei (G. W. Drascher), și înaintea fiecărui tacâm spumegă herea.

Afără aclamările puternice și întreaga fațadă a primăriei înțotă într-o mare de lumină albă. Lueger s'așeză la mijlocul mesei dinspre stradă, așa că să ne vadă pe toți. La spatele lui este o tribună de unde aveau să se rostească toasturile. În față lui Lueger sedea Frederic Passy, bătrânul fondator al Uniunii interparlamentare: de a dreapta printesa și prințul Lichtenstein, de a stanga dr. Plener cu soția, și așa mai departe, tot ilustrații din Europa întreagă.

Și când ne gădim că nainte cu zece ani mulți dintre aceștia ar fi considerat sub demnitatea lor a sta de vorbă cu Lueger, pe care favorarea poporului, multă neobosită și cînstea ireprosabilă erau, l'au ridicat la post înalt... Il și știe ține cu demnitate. Vienezii cu adevărat îl adoră.

Meniu-ul servit a fost excepțional, vinurile tot aşa, serviciul de model.

Seria toastelor a deschis-o Stanhope care a adus elogii venerabilului suveran al Austriei. Vorbirea a fost ascultată de toți în picioare ear musica a intonat „Götterhalle“ pe care sunte de înști l'au cântat apoi și cu vocea, în toate limbile.

În mijlocul aplauselor furtunoase urează tribuna Dr. Lueger, care ține un toast splen-

Domestic Pontificiu, Abate Canonie canon etc., care prin strălucirea virtuților sale, prin știință sa profundă, prin activitatea sa neobosită, și îndeosebi prin zelul ce l'a desfașurat cu înțelepciune ca Vicar general capitular într-o cîrmuirea diocesane pe timpul vacanței Scaunului episcopal, și-a cîștigat merite dintre cele mai alese față de această Diecesă. Apoi, într-o amintirea faptului instalării mele în Scaunul episcopal, am atflat în Domnul de bine a acordă distincții onorifice unor bărbați bine meritati. Iar după aceea, am lăsat cunoștință despre Raportul general, făcut cu rară sîrguinită și prezentat de fostul Vicar capitular asupra stării actuale a Diecesei, cu înșirarea a o multime de cause grave pendente, care aștepta deslegare. — Aceste le comunică Veneratul Cler, parte spre cuvenita orientare, parte spre luare la cunoștință.

Cu deosebită placere aprofitt totodată de ocazie, spre a exprima cîlduroasele mele mulțumiri tuturor acelor Frații Preoți, Invățători și mireni, care sie prin participarea lor în număr așa de mare la actual instalării, fie în fel și fel de chip și înădă dela denumirea mea s'au grăbit a da expresiune sentimentelor lor de felicitare și de alipire față de nevrădnicia persoanei mele. În schinbul acestor nobile sentimente, și pentru aceasta atât de bună primire, prin cari s'a causat susținutul meu o nespusă măngâiere, vă asigur pe toți, Venerati și iubiți Frați, despre recunoștință și dragoste archierească ce mi-a cuprins înimă față de voi și față de obștea clerului și poporului credincios. Ear cînd astfel măsilesc a descoperi sentimentele mele de recunoștință și de gratuitățe pentru buna primire ce mi-s'a făcut, de datorină nu mai puțin plăcută îmi tin a aduce și la acest loc mulțumirile mele reprezentanților auctorităților publice precum și conțațenilor nostri sără de nici o deosebire, care așăderea și pretutindenea m'au onorat și întimpinat cu simpatie, cu deferență și cu multă bunăvoie.

Conștiu sunt la urmă, Venerati Frați, de mărindea responsabilității și de mulțimea greutăților, care ca și o mare povoară vor apăsa zilnic slabii umerii mei; dar mă nutrește speranța, că Bunul Dumnezeu se va îndura a da întărire neputințelor mele, și tot atunci puternica îmi este

leală și promptă conlucrare vești sprințini și încurajia sforțările mele ce mă voiu sălii a le desfașura cu gând bun și cu de votam netărură pentru menținerea, dezvoltarea și înflorirea feluriilor noastre așezeminte diecesane, adică pentru și întru împlinirea marilor și multelor mele datorințe pastorale. Ear darul Domnului sa fie cu noi cu toți!

Dat în Oradea-Mare, la 24 Aug. 1902.

Episcop Demetru Radu.

Adunare socialistă.

Duminică după amezați socialisti lui Bokányi au ținut în București o mare întrunire, la care au luat parte și deputații străini sosiți dela conferința interparlamentară din Viena să vadă capitala Ungariei.

Mai întâi a vorbit d-na Sorgue, directoarea ziarului feminist „Action“ din Paris. Intre altele ea a zis: „Contele Apponyi nu-a salutat într'un palat somptuos. Dela prima privire n-am convins însă, că acel palat nu este casa feră, ci a burghezilor explozatori, a dominilor mari.“

Vorbesc apoi Leo Furnemont (belgian), Dr. V. Lollini (italian) și Alfred Brustlein (elvețian) care vorbește remetește, dar a cărui vorbire nu s'a tradus în ungurește, de oare ce toți ce de față spun că șiua nemțește. Despre vorbirea acestuia, B. Hirlap scrie: „El descrie apoi cu sarcasm splendoarea palatului dietei ungare, unde a văzut multă auritură și decorări, lumină electrică și șpalir de haiduci ori ţenici; dar în casele mici e mizerie îngrozitoare.“

Constatări drepte, pentru care însă contele Apponyi nu se va fi felicitat că i-a adus pe deputații aceștia la București.

A vorbit apoi Bokányi, care a combatut și pe guvernamental și pe kossuthiști, arătând că aceștia sunt săratani: cer nu desarmarea ci milizia națională.

Din Baia-Mare.

Din Baia-Mare ni-se scrie:

Vă fac cunoscut că pe Ungurul Raicu a cuprins un necaz sără margini pentru că în orașul acesta, pe care-l credeau ferit de oțe ce mișcare românească, s'a petrecut o sărbătoare culturală română atât de impozantă. Necazul lor este cu atât mai mare că cărui sără margini până să Români pe care ii credeau maghiariști, și mai ales că văd căt de mult mandria și conștiința națională s'a deșteptat în țărani de păci, cari s'au convins că și Români au domnii invăță și cu putere. Nu vă puteți închipui însușirea ce s'a pornit în urma adunării d'acum o lună. Poporul tot de astă povestește ear Ungurii. Ji danîș zie că nu trebuiau lăsați Români să țină adunare. A. P.

Politica Balcanică.

Conorbire eu d. Trandafir Djuvara —

D. Trandafir Djuvara, senator, fost ministru plenipotențial al României la Constantinopol, a acordat ziarului „Neue Freie Presse“ următorul interviu:

„Avuți prilejul să am o convorbire despre turburările din Balcani cu d. Trandafir Djuvara, senator român care a fost trei ani ministru plenipotențial la Constantinopol și cunoaște bine situația în Turcia.“

— Sunt optimist — îmi zise d. Djuvara — nu cred că vom avea răsboiu, așe că atât timp că Rusia nu va voi și se va menține înțelegeră austro-rusă. Si toate simptomele de îndreptățesc să credem că se menține azi mai mult de căt cînd.

Dacă înțe. Bulgaria ar încerca să facă o lovitură, atunci ar fi pur și simplu sădribă de Turcia. Nu trebuie să se uite importanță militară a Turciei. Turcia are în Asia rezerve neloite și turculi și un soldat admirabil. Pricina nenorocitelor turburări din Balcani e de sigur extraordinara încreștere a celor mai contrare interese Bulgarii, Serbi, Români, Greci, Albanezi și stau față în față cu interes opuse. Delimitarea sferelor de interes aceasta e politica balcanică a viitorului. Dar viitorul e încă foarte departat.

Nu cred că chestia se va putea rezolva într-un timp apropiat. Noi români stăm în mod firesc de partea sănătății noastre, ca și interesul nostru să mențină atât timp cât e posibil Turcia. Edgar Quinet spunea încă pe la 1856 că România trebuie să meargă în mână cu Turcia. Si aceasta e pentru că singura politică justă. Rusia urărește astăzi cu fermitate planul de a stabili o comunitate de interes între sârbi și români, sunt dușmanii firești al Bulgariei — și Bulgari.

Dacă acest plan nu putea încă să jungsă la maturitate în imprejurările sață. Circumstanțele dinastice în Bulgaria și Serbia sunt, ce-i drept, astăzi atât de puțin clare, în cît e pur și simplu imposibil de a prevedea cum și vor desfășura lucrurile în această privință.

DIN ROMÂNIA

Sâmbăta s-au înălțat 26 de ani când sănătele voinicilor noștri a decat Grivița, pentru răscumpărarea independenței noastre.

Zi glorioasă, care va rămâne de apururi nestearsă în istoria țării noastre, a trebue să sărbătorită cu tot entuziasmul și în același timp cu religiozitatea ce se cuvine amintirei bravilor care s-au jertfit pentru țară.

După veacuri de robie și de amortire a energiei naționale, fiți poporului român au fost chemați de marele Căpitan să-și îndeplinească datoria ce o au, nu numai față de țară dar față de menirea istorică cu care au fost așteptați la gurile Dunării. Si voiniții s-au făcut datoria cu prisosință.

Cu sănătele lor generoșe s-a botezat independența noastră, cu jertfa vieții și a redat viața României, și de aceea România nu-l va uita niciodată.

(Secund).

Sensății serbești.

Am dat zilele trecute în resumăt, proclamația oficerilor sârbi, lată textual această proclamație:

„Către oficerii sârbi!

După cum știți, următorii oficeri sârbi formează numele lor 68 de conurăți și năvălit în conacul regal în primele ore ale dimineții de 29 iunie, cu toate semnele distinctive și în uniforma de oficer.

Abuzând de încrederea trupelor din garnizoană, au asasinat în modul cel mai barbar perechea regală, măcelărind cadavrele lor. Nemulțumiți cu acest asasinat, au comis alte omoruri și jafuri.

Dacă acești oficeri ar fi simțit numai un moment vibrându-le în inimă slinjenia jurământului depus ca soldați și delicate onoare de militar, mai înainte de a comite cel oribil asasinat, ar fi depus uniforma și ofițer. Si dacă au omis a face aceasta înainte de crima, aveau sfântă datorie de a face după, pentru propria lor onoare, într-un respectul datorită intregului corp oficeresc.

Nău s-a facut această sfântă a lor datorie. Ba chiar după crima au arătat cel mai brutal cinism și doavă au dat-o cu numirea aghiotanților regali și atitudinea lor la numirea nouului mareșal al Curții țării.

Ei au secretestrat ukazul, ce areă semnată regală și era tipărit în imprimeria statului, prin care era numit Lașanin, și au facut să apară ziarul oficial fără acel ukaz, violând astfel un ordin al regelui și introducând anarchia și indisciplina în armată.

După toate acestea, noi avem obligația în fața lui Dumnezeu și a istoriei, patriei, armatei și poporului nostru să înțelegem că oficerilor tuturor Statelor civilizate, de a cere din toate puterile expulsarea sus-

nomenaților oficeri din rândurile noastre.

Să li-se ia uniforma, prea sfântul simbol al onorului disciplinei, comun tuturor armatelor din lume! Numai după ce se va ajunge la aceasta, vor cădea toate băierele puse între noi și oficerii din lumea civilizată.

Stima lumii civilizate va fi redată

galii și puterei, numai după ce vor fi sterse urmele acestui periculos de pronunțiament militar.

„În numele patriei, al onoarei noastre, al iubirii noastre pentru libertate și pentru pentru independență Serbiei, vă conjurăm să lucra în unire cu noi și să strigăm cu hotărâre: „Oră noi, ora ei!”

NOUȚĂ ȘI.

ARAD, 15 Septembrie n. 1903.

Spre lămurire. În afacerea scandaloasă a avocatului român din Cluj (care pentru 50 filieri a cerut execuție pe averea unei veduve causându-i astfel spese enorme) s-a accentuat că un cunoșteut naționalist a comis acest fapt condamnabil. Grăbin a declarat, că nu din Dr. Aurel Isac este acest naționalist. De astfel și fără această lămurire, cine cunoaște pe Dr. Isac nu poate crede că ar fi capabil de o asemenea faptă. Dacă e cunoșteut că Român care deține de a strâmtora, dar încă ajută, unde i se dă prilej, pe fratei săi.

Adunarea gen. a Asociației desp. Lipova, se va ține în M.-Radna la 21/X. I. și a. c. st. n. Membrul sunt rugați a participa.

Invitare. Comuna biserică rom. gr.-or. din Recița-mont. invită respectuos la introducerea festivă a nou alesului paroch, On. domn Ioan Popoviciu care se va ține Dumineacă în 20-lea Septembrie 1903 st. n. Programa festivităților: Sâmbăta în 19 Sept. la 12 ore: înțimpinarea noului paroch la gară; seara la 8 ore: serenadă, din partea Reuniunii rom. de cântări și muzică din loc. Dumineacă în 20 Sept. dimineața la 10 ore: serviciu divin festiv și actul de introducere efectuat printr-delegatul Ven. Consistor diocesan; la 12 ore: felicitarea nou alesului paroch, seara la 8 ore: Concert în hotelul Klemens, aranjat de Reuniunea rom. de cântări și muzică din loc. *Comitetul parochial*.

Intimipinare. Primim următoarele: „Față de aserțiile cuprinse în corespondență publicată în Nr. 155 din 8 I. c. al organului d-voastră și subscrise de „Satulungeanu”, incât aceleia mei privesc pe mine vă rog, ca în numărul proxim al „Trib. Pop.” să-mi publicați următoarea: *Declarație.* 1. „Satulungeanu” spune un neadever, când afirma că eu măști fi recomandat cumva ca director al „Albinet” și că astfel să fi persuadat sau chiar intimidat pe vr'un alegitor. 2. Pe Ioan Bratu Munteanu nu-l cunosc. De afirmativele păreri ale acestuia referitoare la persoana mea, încă n'am avut cunoștință până n'au citit proza lui „Satulungeanu”. Fiindcă nu știu cine se ascunde sub numele de „Satulungeanu”, iar din cutedata sa aserție săcătu față de mine trebuie să presupun că drept cuvenit, că am de lucru cu un erou din tufă, care și față de Ioan Bratu Muntean este tot atât de puțin iubitor de adever și tot atât de puțin onest ca și față de mine: declar că, afară de prezentă desavuare, nu sunt nici curios și nu mă aflu nici indemnmat a erua adevărul nume al esistențelor de specia „Satulungeanu”. *Brașov*, în 10 Sept. n. 1903. Cornel Popescu.

Petrecere. Reuniunea mese-rișilor și economilor din Alba-Julia invită cu toată onoarea la producția teatrală ce se va aranja Luni 21 ziua de St. Mărie Septembrie 1903 st. n. în sala cea mare dela Hotelul „Europa”. Începutul la 7½ ore seara. Alba-

Julia în 10 Septembrie 1903. Ioan Teulescu președinte. Dr. Alexandru Fodor vice-președinte. Traian Novac secretar. Iosif Roman casar. Nicolae Pleșa controlor.

Programa: I. Nepotul ca unchiu comedie în 3 acte. Localizată din germană de Petra Petrescu. II. Pentru ce am rămas flăcău bătrân, de Antoniu Popp predat de D-l Silvestru Oprean, Arvinte și Pepelea, comedie într-un act de V. Alexandri.

Declarația unuia dintre ofițerii sârbi masacratori. — Unul dintre șefii masacratorilor a spus corespondențul ziarului vienez „Zeit”:

„Nu ne vom lăsa a fi nică înfrângi niț intimidață.

„Suntem patrioți. Asasinarea regelui Alexandru și reginei Draga a fost un act patriotic. Avem dreptul să controla guvernul, pe care l-am instalat noi însine.

„A fost o eroare din partea noastră că n'am luat noi însine guvernul.

„Trebuia înființată dictatura militară sub care s'ar fi facut alegerile.

Foc. În comuna granițărească *Mătitel* (comit. Bistrița-Năsăud) în 10 case cu edificiile economice. Paguba e prețuită la 25 mil. florini. *Numai patru înșii au fost asigurați*.

Avis. Într-o cancelarie advocațială din Arad se caută de scriitor un român, care scrie românește și ungurește perfect. — Reflectanții să se adreseze reacției.

Necrolog. Înregistrăm cu deosebită părere de reușită următorul anunț funebru: — Subscriști cu inima frântă de durere aduc la cunoștință numeroaselor rudenii și cunoșcuților, că prea iubitul lor tata, frate, cununat, unchiu și ver. *Constantin Popovici-Barcianu*, profesor de agricultură în retragere, după scurte suferințe a adormit în Domnul, Dumineacă, în 13 Septembrie n. a. c. la ora 7½ a. m., în etate de 46 ani. Remăștele pământești ale scumpului defunct se vor așeza luni, în 14 Sept. n., la ora 4 p. m., dela casa mortuară, Piața mare Nr. 4, spre repaus etern în cimitirul gr.-or. din loc. Orăștie în 13 Sept. 1903. Fie-își terenă ușoară și memoria binecuvântată! Tiberia C. P. Barcianu, ca sică. Ved. Iustina Dr. N. Olariu n. P. Barcianu Elena I. Popovici născ. P. Barcianu ca suroră. Aurel P. Barcianu, ca frate. Julius Popovici, ca cununat. Delia, Livius, Elvira și Victor A. P. Barcianu, ca nepoți și nepoate.

Amicul nostru Aurel P. Barcian, care în decedatul său a pierdut pe fratele iubit, îl trimitem expresiunea adâncă de condolențe.

— Nu cu multă regret înregistram moartea altui Român brav, despre a cărui trecere la cele eterne familie ne întrimează următoarele: Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință tuturor rudenilor, amicilor și cunoșcuților, că preaiubitul și neuitatul nostru soț, tată, socru, moș, frate, unchiu și ver *Nicolae Ursu*, în etate de 67 ani, împărăștit cu sfânta înăuntră a Cumeicăi, a trecut din viață la cele eterne, Dumineacă în 31 August, seara la 9 ore. Remăștele pământești ale neuitatului defunct să vor așeza după ritual biserică ortodoxă în cimitirul din loc, spre odihnă vecină, Marti în 2/15 Septembrie d. a. la 1 ora Curticiu, la 1/14 Septembrie 1902. Fie-își terenă ușoară și memoria binecuvântată! Cristina Ursu născ. Popoviciu soție. David Ursu, Ignatie Ursu, Pascu Ursu, Ecaterino Ursu măr. Vațian fil și

sică. Ioan Ursu și Petru Ursu frații cu soțile lor Petra și Iulia. Traian Vațian preot, Sofia Ursu născ. Tămășdan, Elena Ursu născ. Bulboacă ginere și nurori. Maria Ursu măr. Bulboacă, Teodor Ursu, Cristina Ursu, Nicolae Ursu, Traian Ursu, Livia Vațian, Sabin Vațian, Titus Vațian nepoți și nepoate.

* **Leontin Drăgan.** Revista Bistriței serie:

Inainte de încheierea foii primim încă o dureroasă veste: despre încreșterea din viață a unui tiner profesor dela gimnaziul din Năsăud, care a fost ales în locul decedatului Dr. Ion Malaiu.

Cea mai nestriecătoasă crema pentru înfrumusețarea tenului și crema de flori de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudra de flori de liliac 1 cutie 1 cor. Sapun de flori de liliac bucate 70 fil. Pasta Iuno 2 cor. Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a săgăciurilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învecinate de stomac și contra lipsei postei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastile de pepr Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria” alături Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casă Dengi).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca „Tribuna Poporului”.

N-rul 1.

NUVELE

DE

Emile Zola.

Trei nuvele d'o raro frumuseță.

Prețul 40 banii + 6 fil. porto.

De vânzare la adm. foii noastre.

LA ROMA

NEAPOLI. — POMPÉI. — CAPRI. — FLORENTA. —

VENETIA. — LIDO. — LONDRA. — PARIS. —

SCHIȚE ȘI IMPREȘII

DE

Russu Șirianu.

Se afă de vânzare la Administrația Tribunei Poporului, Arad. Volumul de 268 pagini, costă 2 cor., plus 10 fil. porto postal.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

522 szám. 1903 vht.

Áveresi hi detmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 188. évi LX. t-cz. 12. §-a értelmében ozennel közhírő teszi, hogy a szegedi kir. törvényszék 1902 évi 12088. számú végzése következtében Petrovits Aurel nagylaki ügyvéd által képviselt Nadlakána takarék és hitolintezet javára Stefanuș János és társa ellen 170 kor. s jár. erejéig 1903 évi júnus hó 15-én fogatatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 876 koronára bocsült következő ingóságok, u. m.: házi butorok és egyébb ingóságok nyilvános arverésen eladatnak.

Mely árvérösnek m.: radnai kir. járásbiróság 1903-ik. évi V. 233 2 számú végzése folytán 70 kor. tőkekötvelős, ennek 19.2 évi márt. hó 27 napjától járó 6.ºº kamatai, változás és eddig összesen 86 kor. 80 dl.-ben birólag már mgáláspitott költségek erejéig Stefanuș János gör-kel lelkész mondaraké lakásán leendő eszközökkel 1903 évi szeptember hó 18-ik napjának délelőtt 11 órája határidől kitüzetik és abhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintettet ingóságok az 1881. évi LX. t-cz. 107. és 8-ai értelmében készenpénzszetes mellett, a legtöbbet igérőnek, szükseg esetén berszón alul is, el fogunk alálat.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfogtolták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árvérés az 1881. évi LX. t-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radnán, 1903 évi szeptember hó 2 n.

Simikál János, kir. bl. végrehajtó.

1063 1-1

FRIED SAMUEL

curățitor de haine.

Strada Weitzer János Nr. 19 **ARAD**, Strada Weitzer János Nr. 19.

Ori-ce haine pentru domni, dame sau băieți, de coloare căt de gingăse sau cu decorări căt de bogate, perdele de dantele, haine pentru teatru și uniforme se curățesc și colorează pe lângă garanță cu preț ieftin și prompt.

951 25-25

Pe pămînturi și case

din oraș, bine situate și cu venituri, se pot căpăta împrumuturi, pe amortizare pe lângă următoarele condiții:

4% amortizare de 50 ani,
4¹/₂% amortizare de 40¹/₂ ani,
4³/₄% amortizare de 35 ani, 1047 6-
5% amortizare de 30 ani

Capitalul împreună cu interesele se plătesc două rate anuale.

Imprumuturile se dău în bani gata.

Imprumuturi cu interese mai mari se rescumpără, (convertesc)

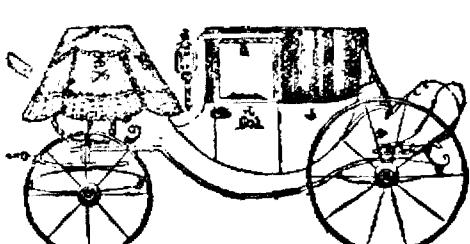
Provizia se platește ulterior. Oferte de împrumut primește și cu lămuriri servește biroul lui

BERGER JOZSEF

Arad, Andrassy-ter 8. vis-à-vis cu biserică.

Lucru de gust, prețuri moderate.

Trăsuri gata la dispoziție.

Comande din provinția se efectuiesc prompt și grabnic.

Primeste fabricarea de trăsuri, calese și căruțe corespunzătoare tuturor recerintelor moderne, pe lângă execuție de gust. Primeste d'asemenei tot felul de reparaturi, și toate lucrările ce se țin de lustruire, pe lângă prețuri moderate. — Se recomandă mai ales atenției și rătăcinirii prea st. domnii proprietari de pămînt.

990 17-25

Tary Béla

— fabrică de trăsuri —
— și atelier de lustruire. —

Arad, Boros Béni-ter nr. 10.

FRATII FLEISCHER

fabrică de mobile de fer

Arad, strada Fürdő Nr. 10.

Recomandă fabricațiunile sale cu gust efectuite și în stare de-a sta față cu ori-ce concurență, ca

Paturi de fer

cu unelele de trebuință, noptiere, lavabouri (spălător), paturi elegante pentru copii, leagăne și trăsuri pentru copii.

Primeste adjustare, cu prețuri convenabile, de hoteluri, scaune de grădină, mese, chioscuri, case de caritate, internate, spitaluri și caserme.

Somiere (madraț) de sîrmă,

se confectionează după măsură, cu prețuri avantajoase.

Program cu ilustrații se trimite francat și gratis. 1048 4-5

Cel mai vechi atelier de reparaturi și depozit de biciclete și mașini de cusut, în Arad, piata Libertății 7.

HAMMER VILMOS

mehanician electric.

N-rul telefonului 96.

Biciclete de Dresda, calitatea I.

Depozit de

Mașini de cusut Singer pentru brodării fine, și mașini de cusut Singer cu 32 fl. pe lângă garanție de 5 ani.

Instalații de sonerie și telefon. se primesc pe lângă mare garanție. Mare depozit de bucați de biciclete și mașini de cusut. 1053 8-

Telefon pentru oraș și comitat 471.

In atenția gospodăritelor.

Au sosit

sticlele de aburi pentru crastaveti și poame, fabricat model, rezistând celui mai mare grad de căldură, facut din o singură bucata, pareți de sticla, de culoare verde sau albă.

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte avantajoase numai la

URBAN E.

urm. vîd. Sütő József
prăvălie de sticlară

Arad, Forray-uteza 2/c.

Mare depozit de tot felul de sticle, porcelanuri, vase de fier, lampe, cadre pe lângă prețuri scăzute.

Tot aici se căpătă PETROLEU de CRISTAL fără miros; 1 litru 20 cr.

Comande din provincie prompt și grabnic. 1052 10-30

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactor.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provinția se efectuează prompt și punctual. — Lucru bun și solid! Prețuri moderate! Serviciu punctual 1045 17-

Diplomă de argint 1885. Budapest.

BRAUN N. A.

deposit de culori.

Arad, str. Forray, piata Boros-Béni.

Mare deposit de furnis, culori de ulei fabricat propriu, culori pentru vopșirea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a. toate de prima calitate.

— Comande din provinția se efectuează prompt și solid 1034 25-

— Pachetarea gratuită.

Cel mai ieftin ișvor de cumpărare din Arad.

Juvaericale,

bucăți de aur și argint (frânte) bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte. 1005 48-

Deutsch Izidor,

clăsonicar și juvaergiu

Arad, Strada Templo.

— Telefon n-rul 438.

TERÉNYI JENŐ,

— Prăvălie cu diferite mărfuri la „Steaua albă” —

Arad, Piata Boros Béni Nr. 22. (în colț.)

Recomandă magazinul său de coloniale, tot felul de faini, precum și alte lucruri.

Deosebit recomandă semințele a tot felul de legume.

Prețuri moderate.

La comande din provinția impachetarea nu se socotește. Cumpărarea cu bani gata 2%, scăzămintă. 945 21-25

Alegere mare în stofe engleze și franceze

Spălării binevoitoarea atenție!

Subscrisele sunt permise să anunță cu stima P. T. Public din Oradea și jur, că am deschis de mai multă vîmă în casa mea viz-à-vis de casa lui Medit.

Atelier pentru haine bărbătești.

Basat pe cunoștințele mele în croit și executare fină ce le-am căstigat în cursul de mai multă vîmă în ateliere din capitală. Pot servi pe Oradea, multă vîmă care nu vor opera cu coardă cu croiul cel mai nou englez și francez.

Răgăciuni speciale cu omiliță inteligentă română — și cu coardă la făptul că sunt român — să binevoiască și să onoreze cu comandele D-lor.

Pentru serviciu prompt și efectuare solidă garantează

cu toată stima

P. COLARIU,

croitorie engleză și franceză. Oravița, în casa proprie, strada principală.

Alegere mare în stofe engleze și franceze